

Михайло Андрійович **ДУБЧАК**
аспірант, Національний авіаційний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5914-9549>
e-mail: dubchackwork@gmail.com

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇЇ РОЗВИТОК

У статті інституціональну модель ринку фінансових послуг в Україні визначено комплексною системою, що забезпечує взаємодію різних його суб'єктів, регулює їх діяльність та сприяє стабільному і ефективному функціонуванню фінансового сектора. Виділено три етапи розвитку ринку фінансових послуг в Україні, наведено їх характеристику, досягнення та виклики. Визначено основні компоненти інституціональної моделі ринку фінансових послуг. Показано, що якісна інфраструктура та ефективні інститути врегулювання заборгованості є критично важливими для підтримки фінансової стабільності кредитних установ. Визначено мету реформи державного регулювання на основі моделі єдиного регулятора, її переваги та виклики. Показано, що у системі інститутів професійного регулювання ринків фінансових послуг важливу роль відіграє фінансовий омбудсмен. Систематизовано функції, які виконує фінансовий омбудсмен як незалежний посередник на принципах нейтральності і конфіденційності.

Ключові слова: інституціональний, модель, ринок, фінансові послуги, розвиток

ВСТУП

Кожна країна світу з розвинутою економікою має її сегмент, представлений ринком фінансових послуг. Про його об'єкти, суб'єкти, склад і структура є відмінними та визначаються інституціональними особливостями національної економіки. Інституціональна модель ринку фінансових послуг описує його структуру, організацію та функціонування, а також взаємодію різних інститутів, які його складають.

Питання формування інституціональної моделі ринку фінансових послуг в Україні досліджуються багатьма вченими. М.Е. Хуторна зазначає, що фінансова стабільність фінансових установ значно залежить від якості інфраструктурного забезпечення функціонування ринку фінансових послуг, наявності ефективних інститутів і механізмів для врегулювання заборгованості, а також інших аспектів, які підтримують стабільність і ефективність фінансових ринків [5, с. 130].

У полі зору Г.М. Шовкопляс знаходиться історія виникнення та становлення державного регулювання ринку небанківських фінансових послуг [6, с. 49]. За результатами оцінювання змін інституційного дизайну О.В. Глушенко робить висновок про скорочення кількості суб'єктів фінансового ринку України [2, с. 12]. Н.М. Добощ, О.І. Познякова, Л.Г. Кльопа, розробляючи інституційні інновації в регулюванні фінансового ринку в Україні, акцентують увагу на ролі фінансового омбудсмена в контексті покращення захисту прав споживачів фінансових послуг [3, с. 135]. У полі зору Ю.М. Уманціва, Д.Б. Шкуропадської знаходяться засадничі детермінанти досягнення конкурентних відносин на ринку фінансових послуг [4, с. 43].

МЕТА роботи – формалізація інституціональної моделі ринку фінансових послуг України на основі ретроспективного аналізу та обґрунтування перспектив його розвитку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

До основних методів дослідження слід віднести: ретроспективний аналіз, етапізацію, порівняння, формалізацію, предикативний метод.

РЕЗУЛЬТАТИ

Виділені етапи розвитку ринку фінансових послуг в Україні та їх характеристика подано у табл. 1.

Основними характеристиками першого етапу (1991–2000 рр.) є: створення нормативно-правової бази шляхом прийняття законодавчих ініціативи та створення регулювальних органів; розроблення концептуального підходу до правового регулювання з урахуванням міжнародного досвіду; формування механізму державного регулювання в частині ліцензування та нагляду, контролю та санкцій. Основним досягненням першого етапу є інституційне формування ринку фінансових послуг. Викликами першого етапу є функціонування фінансових інститутів в умовах перехідної економіки, макроекономічна нестабільність, інституційна слабкість. Незважаючи на численні виклики, цей етап став важливим кроком на шляху до створення ефективної та стійкої фінансової системи в Україні.

Другий етап розвитку ринку фінансових послуг в Україні (2001–2018 рр.) відзначено значними змінами та вдосконаленням у законодавчій та регуляторній сфері. Ключовим моментом цього періоду стало прийняття Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001. Цим законом встановлено загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, визначено основні регулятивні та наглядові функції, а також функції та повноваження державних органів у сфері регулювання та нагляду за діяльністю фінансових установ, а також положення стосовно захисту прав споживачів фінансових послуг, включаючи механізми розгляду скарг та спорів.

На другому етапі відбувся розвиток нормативно-правової бази регулювання ринку фінансових послуг шляхом прийняття чисельних нормативно-правових, гармонізованих з міжнародними стандартами. Інституційне зміцнення відбулося шляхом створення нових регуляторних органів і реформування наявних.

Зміцнення фінансової стабільності забезпечено підвищенням вимог до капіталу фінансових установ та посиленням нагляду за ними.

Таблиця 1 – Етапи розвитку ринку фінансових послуг в Україні та їх характеристика (власна розробка)

Етап та його часові лаги	Характеристики етапу	Досягнення	Виклики
Перший (1991–2000 рр.)	<ul style="list-style-type: none"> – прийняття перших Законів України, що регулюють фінансовий сектор, зокрема «Про банки і банківську діяльність», «Про цінні папери і фондову біржу», «Про страхування»; – створення державних органів, відповідальних за регулювання фінансових ринків, таких як Національний банк України (НБУ) та Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку (ДКЦПФР); – розроблення концепцій та стратегій розвитку фінансових ринків, що визначали основні напрями політики державного регулювання; – застосування міжнародного досвіду та адаптація найкращих практик для створення ефективної системи регулювання; – прийняття нормативно-правових актів, що встановлюють правила діяльності для різних учасників фінансових ринків; – впровадження механізмів ліцензування діяльності фінансових установ та системи нагляду за їх діяльністю; – встановлення процедур контролю за дотриманням нормативних вимог та введення санкцій за їх порушення. 	<ul style="list-style-type: none"> – розбудова базових інституцій фінансового ринку; – прийняття ключових законів, які створили основу для функціонування фінансових ринків. 	<ul style="list-style-type: none"> – розвиток в умовах переходу від планової до ринкової економіки; – часті економічні кризи, високий рівень інфляції та нестабільність валютного курсу, які негативно впливали на фінансову систему; – недостатня інституційна зрілість та досвід регулюючих органів.
Другий (2001–2018 рр.)	<ul style="list-style-type: none"> – прийняття Закону «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»; – прийняття численних законів та підзаконних актів, що регулюють діяльність банків, страхових компаній, кредитних спілок, інвестиційних фондів та інших фінансових установ; – впровадження міжнародних стандартів та найкращих практик у сфері регулювання та нагляду за фінансовими ринками; – створення та розвиток нових регуляторних органів, таких як Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) та Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг); – реформування та підвищення ефективності діяльності НБУ та інших регуляторних установ; – впровадження підвищених вимог до капіталу та ліквідності фінансових установ з метою підвищення їх стійкості; – зміцнення наглядових функцій та впровадження нових інструментів нагляду, таких як стрес-тести та нагляд за базою ризиків; – підвищення доступу до фінансових послуг для широких верств населення, включаючи розвиток мікрофінансування та підтримку малих і середніх підприємств; – проведення програм з підвищення фінансової грамотності населення, що сприяло кращому розумінню фінансових продуктів і послуг. 	<ul style="list-style-type: none"> – стабілізація фінансового ринку та його подальший розвиток завдяки прийняттю нових законів та реформуванню регуляторних органів; – покращення захисту прав споживачів фінансових послуг через створення відповідних механізмів та інституцій. 	<ul style="list-style-type: none"> – глобальна фінансова криза (2008-2009 рр.) мала значний вплив на українську економіку та фінансовий сектор, викликавши необхідність додаткових реформ та стабілізаційних заходів; – проблеми з корупцією та непрозорістю у фінансовому секторі.
Третій (2019–дотепер)	<ul style="list-style-type: none"> – прийняття Закону України від 12.09.2019 № 79-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг»; – НБУ отримав розширені повноваження щодо регулювання небанківських фінансових установ, включаючи страхові компанії, кредитні спілки; – НКЦПФР посилила свій контроль та регулювання на ринку цінних паперів та фондових ринків; – затвердження Стратегії фінансового сектору України до 2025 року з основними пріоритетами: забезпечення стійкості фінансової системи шляхом вдосконалення регулювання та нагляду, розширення доступу до фінансових послуг для всіх верств населення, впровадження новітніх технологій у фінансовому секторі, підтримка фінтех-інновацій, підвищення рівня захисту прав споживачів фінансових послуг; 	<ul style="list-style-type: none"> – передача функцій регулювання та нагляду двом ключовим органам сприяла покращенню координації та ефективності регулювання; – визначення чітких напрямів розвитку фінансового сектора до 2025 р. забезпечило стратегічний підхід до реформування. 	<ul style="list-style-type: none"> – впровадження Стратегії фінансового сектору до 2025 р. вимагає значних зусиль та координації між різними державними та приватними учасниками ринку; – виклики, пов'язані з макроекономічною стабільністю, включаючи вплив глобальних економічних криз та внутрішніх економічних проблем.

Підвищення фінансової інклюзії відбулося шляхом спрощення доступу до фінансових послуг та підвищення фінансової грамотності їх споживачів. Основними досягненнями другого етапу є стабілізація та розвиток ринку фінансових послуг, а також розбудова системи захисту прав споживачів. Основними викликами є руйнівний вплив на розвиток вітчизняного ринку фінансових послуг фінансової кризи 2008-2009 рр., а також корупція та непрозорість його функціонування. Незважаючи на виклики, другий період сприяв зміц-

ненню фінансової системи України та підвищенню її стабільності.

Третій етап реформування державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні розпочався з прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг». Він і подальші укази та стратегії визначили нову структуру регулювання та напрями розвитку фінансового сектора: функції державного регулювання ринків

фінансових послуг передано НБУ та НКЦПФР, Указ Президента України від 30.06.2020 № 259/2020 офіційно припинив діяльність Нацкомфінпослуг. На цьому етапі відбулося зміцнення ролі НБУ та НКЦПФР, а також прийняття Стратегії фінансового сектору України до 2025 р. з пріоритетами фінансової стабільності, фінансової інклюзії, інновацій та технологій, захисту прав споживачів. Основними досягненнями є концентрація регуляторних функцій та розроблення стратегії розвитку, викликами – відсутність координації між різними державними та приватними учасниками ринку, а також макроекономічна нестабільність: Незважаючи на численні виклики, третій етап заклав основу для подальшого розвитку та зміцнення фінансової системи України.

Основними компонентами інституціональної моделі ринку фінансових послуг є:

1. Державні регулятори та наглядові органи:

– **НБУ** здійснює монетарну політику, регулює діяльність банків та небанківських фінансових установ, забезпечує фінансову стабільність;

– **НКЦПФР** регулює ринки цінних паперів та інші сегменти фінансового ринку, крім банківського сектору;

– **Антимонopolний комітет України** забезпечує конкурентну політику на ринку фінансових послуг, запобігає монополізації та захищає права споживачів.

2. Фінансові установи:

– **банки** здійснюють широкий спектр фінансових послуг, включаючи кредитування, депозитні операції, платіжні послуги;

– **небанківські фінансові установи** включають страхові компанії, кредитні спілки, лізингові компанії, пенсійні фонди та інші організації, що надають спеціалізовані фінансові послуги.

3. Інфраструктура ринку:

– **фондові біржі** є платформами для торгівлі цінними паперами;

– **клірингові палати** є організаціями, що здійснюють розрахунки за фінансовими операціями та забезпечують їхню безпеку;

– **інформаційні агенції** постачають аналітичну інформацію, рейтинги та новини, що впливають на ринок фінансових послуг.

4. Правова та нормативна база:

– **законодавство про фінансові послуги та ринки** встановлює правила гри на ринку, визначає права та обов'язки учасників;

– **норми та стандарти регулювання** включають вимоги до капіталу, звітності, управління ризиками тощо.

5. Соціально-економічні фактори:

– **фінансова грамотність населення** впливає на попит на фінансові послуги та поведінку споживачів;

– **економічна ситуація в країні** визначає загальний стан ринку, рівень інвестицій та доступ до фінансових ресурсів;

– **довіра до фінансових установ** визначає стабільність та розвиток ринку.

6. Інститути професійного регулювання:

– **фінансовий омбудсмен** захищає права споживачів фінансових послуг та сприяє вирішенню спорів;

– **професійні асоціації** об'єднують учасників ринку та сприяють розробці стандартів, етики та взаємодії.

Важливим компонентом інституціональної моделі ринку фінансових послуг є інституціональне забезпечення, що складається з таких елементів:

1. Інфраструктурне забезпечення ринку фінансових послуг представлено платіжною системою, надійність і швидкість якої забезпечує ефективні трансакції між кредитними установами та їх клієнтами; кредитними бюро та інформаційними агентствами, важливими для збирання та обробки інформації про кредитну історію клієнтів з метою зниження ризиків кредитування та забезпечення прозорості.

2. Інститут професійного врегулювання заборгованості представлено проактивним управлінням за боргованістю, її ефективним врегулюванням на основі реструктуризації боргів, медіації та арбітражу з метою мінімізації ризиків для кредитних установ; наявністю спеціалізованих інститутів, що займаються врегулюванням заборгованості, з метою зниження навантаження на самі кредитні установи та підвищення ефективності процесів.

3. Врегулювання проблемної заборгованості представлено реструктуризацією боргів, яка дає змогу боржникам змінювати умови виплати кредитів, знижувати рівень неплатоспроможності та втрати для кредитних установ; продажом або передачею проблемних активів спеціалізованим компаніям, що допомагає банкам зосередитися на своїй основній діяльності та знизити фінансові ризики.

4. Підтримка кредитування та фінансової інклюзії представлено механізмами підтримки кредитування у формі гарантійних фондів, державних програм та іншими механізмами, які знижують ризики для кредитних установ та сприяють доступності фінансових послуг; підвищенням рівня фінансової грамотності серед населення, яка зменшує ризики неправильного оцінювання кредитоспроможності та проблемної заборгованості.

5. Регуляторні та наглядові механізми представлено адекватним регулюванням фінансових ринків, яке забезпечує стабільність, прозорість та захист інтересів усіх учасників ринку; системами нагляду за діяльністю кредитних установ, що включають регулярні аудити, стрес-тести та інші заходи контролю, сприяють своєчасному виявленню та мінімізації ризиків.

6. Управління системними ризиками та макропруденційне регулювання означає, що проциклічність та системні ризики виникають через взаємозалежність фінансових установ і є критично важливими для забезпечення стабільності; застосування макропруденційних інструментів, таких як капітальні буфери та обмеження на кредитування, допомагає забезпечити стійкість фінансової системи загалом.

Державне регулювання ринку фінансових послуг реформується в два етапи: перший – скорочення кількості регуляторів до двох та перехід до моделі за завданнями з поділом на ліцензійну діяльність та макропруденційний нагляд; другий – перехід до єдиного регулятора.

На першому етапі реалізується вирішення двох завдань:

– у результаті скорочення кількості регуляторів до двох НБУ залишається відповідальним за макропруденційний нагляд та регулювання банківського сектору, а також за небанківські фінансові установи, які

входять до його сфери відповідальності, а НКЦПФР продовжує здійснювати регулювання ринку цінних паперів, фондового ринку та інвестиційних інструментів;

– поділ на ліцензійну діяльність та макропруденційний нагляд означає, що ліцензійна діяльність включає видачу ліцензій, перевірки дотримання нормативних вимог та інших аспектів, пов'язаних із діяльністю окремих фінансових установ, а макропруденційний нагляд зосереджується на системному ризику та забезпеченні стабільності фінансової системи загалом шляхом моніторингу й аналізу макроекономічних та фінансових ризиків, що можуть впливати на стабільність ринку.

На другому етапі реалізується вирішення двох завдань:

– у процесі об'єднання функцій всі функції регулювання і нагляду за ринком фінансових послуг об'єднуються в одному органі для забезпечення єдиної точки регуляторного контролю та зменшення дублювання функцій;

– у процесі створення єдиного регулятора відбувається інтеграція наявних регуляторних органів або створюється новий орган, який буде відповідати за всі аспекти регулювання фінансового ринку, включаючи банки, небанківські фінансові установи, ринок цінних паперів та інші сегменти.

Перевагами створення єдиного регулятора на базі НБУ є: зменшення кількості регуляторних органів, що дає змогу уникнути розпорошення зусиль і ресурсів, забезпечуючи більш узгоджений підхід до регулювання; краще координувати дії, уникнення конфліктів та підвищення ефективності нагляду за фінансовими ринками; зниження адміністративних витрат і спрощення процедур для учасників ринку; краща координація та зменшення суперечностей у регуляторній політиці; забезпечення більшої прозорості і передбачуваності в регулюванні фінансових ринків; уникнення дублювання функцій і спрощення процесів для фінансових установ. Викликами створення єдиного регулятора на базі НБУ є: складність процесу переходу, який вимагатиме багато часу для інтеграції функцій і процесів; необхідність збереження спеціалізації та експертизи в різних сегментах фінансового ринку, не обхідність ефективного управління процесом реорганізації та адаптації до нових умов.

У системі інститутів професійного регулювання ринків фінансових послуг важливу роль відіграє фінансовий омбудсмен [6]. На початковому етапі впровадження зазначеного інституту його основна роль полягає в медіації та сприянні знаходженню компромісів у спорах між учасниками фінансового ринку і споживачами фінансових послуг для забезпечення ефективного вирішення конфліктів і встановлення довіри до нової інституції. Основними функціями фінансового омбудсмена є:

1. Медіація у спорах:

– як медіатор, фінансовий омбудсмен має бути нейтральним посередником, який неупереджено розглядає претензії та скарги обох сторін і допомагає їм знайти взаємоприйнятні рішення. Збереження конфіденційності процесу медіації є критично важливим для довіри та відкритості у спілкуванні між сторонами;

– підтримуючи вирішення конфліктів, омбудсмен оцінює обставини спору, збирає докази, аналізує їх і

допомагає сторонам зрозуміти позиції одна одної, а також надає рекомендації стосовно можливих рішень або компромісів, які можуть задовольнити обидві сторони;

– покращуючи комунікації, омбудсмен може організувати зустрічі або переговори між сторонами для обговорення можливих варіантів вирішення конфлікту. Він допомагає забезпечити усі сторони повною і зрозумілою інформацією для прийняття обґрунтованих рішень.

2. Забезпечення прозорості і справедливості:

– здійснюючи освітню діяльність, омбудсмен інформує споживачів і фінансові установи про їхні права і обов'язки для уникнення конфліктів у майбутньому; пояснює процедури та можливості, які надаються під час медіації, для ознайомлення з процесом усіх учасників;

– створюючи стандарти для медіації, омбудсмен встановлює чіткі політики та процедури для забезпечення послідовності і справедливості у вирішенні спорів, а також проводить регулярний моніторинг діяльності для забезпечення відповідності стандартам і ефективності медіаційного процесу.

3. Підвищення довіри до фінансового ринку:

– здійснюючи раннє втручання, омбудсмен запобігає ескалації конфліктів і спірних ситуацій, що зменшує загальний рівень напруженості на ринку, а також завдяки швидкому і ефективному вирішенню спірних питань допомагає підвищити довіру споживачів до фінансових установ і регуляторів;

– покращення репутації фінансового ринку як прозорого і відповідального та підвищення довіри до його учасників досягається шляхом успішного вирішення спорів і захисту прав споживачів, а також підтримкою справедливих практик та рішень на основі неупередженого аналізу.

ВИСНОВКИ

У статті інституціональну модель ринку фінансових послуг в Україні визначено комплексною системою, що забезпечує взаємодію різних його суб'єктів, регулює їх діяльність та сприяє стабільному і ефективному функціонуванню фінансового сектора на основі врахування ролі та взаємозв'язків державних і приватних організацій, правових та нормативних рамок, а також соціально-економічних факторів, які впливають на функціонування ринку фінансових послуг.

Виділено три етапи розвитку ринку фінансових послуг в Україні, наведено їх характеристику, досягнення та виклики. Визначено основні компоненти інституціональної моделі ринку фінансових послуг. Показано, що якісна інфраструктура та ефективні інститути врегулювання заборгованості є критично важливими для підтримки фінансової стабільності кредитних установ.

Визначено мету реформи державного регулювання на основі моделі єдиного регулятора, яка полягає у підвищенні ефективності, прозорості та стабільності фінансового ринку. Перевагами єдиного регулятора на базі НБУ є: консолідація функцій, підвищення ефективності, зменшення адміністративних витрат, покращення координації, збільшення прозорості, зменшення дублювання. Викликами є складності перехідного періоду, не обхідність збереження спеціалізації та здійснення управлінських змін.

Показано, що у системі інститутів професійного

регулювання ринків фінансових послуг важливу роль відіграє фінансовий омбудсмен. На початковому етапі впровадження зазначеного інституту його роль як медіатора є критично важливою для створення ефективного механізму вирішення конфліктів і забезпечення довіри до фінансового ринку.

Встановлено, що фінансовий омбудсмен виконує функції: незалежного посередника на принципах нейтральності і конфіденційності; підтримує вирішення

конфліктів на основі аналізу ситуації і пропозиції рішень, покращує комунікації шляхом організації зустрічей і забезпечення чіткого обміну інформацією; забезпечує прозорість і справедливість шляхом роз'яснення прав і обов'язків, створення стандартів для медіації; підвищує довіру до фінансового ринку на основі зменшення конфліктів і покращення репутації фінансового ринку.

Список використаних джерел

1. Асоціація фінансових компаній «Фінансовий омбудсман». URL: <https://finom.org.ua/>
2. Глушченко О.В. Зміни інституційного дизайну ринку фінансових послуг України в умовах посткризового відновлення. *Соціальна економіка*. 2019. Вип. 58. С. 6-14.
3. Добош Н.М., Познякова О.І., Кльоба Л.Г. Інституційні інновації в регулюванні фінансового ринку в Україні в контексті покращення захисту прав споживачів фінансових послуг. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки*. 2020. № 6. С. 127-136.
4. Уманців Ю.М., Шкуропадська Д.Б. Інституційні детермінанти конкурентної політики на ринку фінансових послуг. *Економіка України*. 2022. № 11. С. 26-46.
5. Хуторна М.Е. Інституційне становлення ринку врегулювання заборгованості споживачів фінансових послуг кредитних установ в Україні. *Інноваційна економіка*. 2019. № 7-8. С. 123-131.
6. Шовкопляс Г.М. Історія виникнення та становлення державного регулювання ринку небанківських фінансових послуг. *Проблеми законності*. 2022. Вип. 156. С. 40-51.

References

1. Association of financial companies «Financial Ombudsman». URL: <https://finom.org.ua/> [in Ukrainian].
2. Hlushchenko O.V. Changes in the institutional design of the financial services market of Ukraine in the conditions of post-crisis recovery. *Social economy*. 2019. Issue 58. P. 6-14. [in Ukrainian].
3. Dobosh N.M., Poznyakova O.I., Klyoba L.H. Institutional innovations in the regulation of the financial market in Ukraine in the context of improving the protection of the rights of consumers of financial services. *International scientific journal «Internauka». Series: Economic sciences*. 2020. No. 6. P. 127-136. [in Ukrainian].
4. Umantsiv Yu.M., Shkuropadska D.B. Institutional determinants of competitive policy in the market of financial services. *Ukraine economy*. 2022. No. 11. pp. 26-46. [in Ukrainian].
5. Khutorna M.E. Institutional development of the market for debt settlement of consumers of financial services of credit institutions in Ukraine. *Innovative economy*. 2019. No. 7-8. pp. 123-131. [in Ukrainian].
6. Shovkopliias H.M. The history of the emergence and establishment of state regulation of the market of non-banking financial services. *Problems of legality*. 2022. Issue 156. pp. 40-51. [in Ukrainian].

Mykhailo DUBCHAK

postgraduate student, National Aviation University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5914-9549>

e-mail: dubchackwork@gmail.com

INSTITUTIONAL MODEL OF THE FINANCIAL SERVICES MARKET AND ITS DEVELOPMENT

In the paper, the institutional model of the financial services market in Ukraine is defined as a complex system that ensures the interaction of its various subjects, regulates their activities and contributes to the stable and effective functioning of the financial sector based on taking into account the role and relationships of public and private organizations, legal and regulatory frameworks, as well as socio-economic factors that affect the functioning of the financial services market.

Three stages of the development of the financial services market in Ukraine are highlighted, their characteristics, achievements and challenges are given. The main components of the institutional model of the financial services market are defined. It is shown that high-quality infrastructure and effective debt settlement institutions are critical for maintaining the financial stability of credit institutions.

The purpose of the reform of state regulation based on the model of a single regulator is determined, which consists in increasing the efficiency, transparency and stability of the financial market. The advantages of a single regulator based on the NBU are: consolidation of functions, improvement of efficiency, reduction of administrative costs, improvement of coordination, increase of transparency, reduction of duplication. The challenges are: the difficulties of the transition period, the need to maintain specialization and the implementation of management changes.

It is shown that the financial ombudsman plays an important role in the system of institutions for professional regulation of financial services markets. At the initial stage of implementation of the said institute, its role as a mediator is critically important for creating an effective mechanism for resolving conflicts and ensuring trust in the financial market. It has been established that the financial ombudsman performs the functions of: an independent mediator based on the principles of neutrality and confidentiality; supports the resolution of conflicts based on the analysis of the situation and the proposal of solutions, improves communication by organizing meetings and ensuring a clear exchange of information; ensures transparency and fairness by clarifying rights and obligations, creating standards for mediation; increases confidence in the financial market on the basis of reducing conflicts and improving the reputation of the financial market.

Keywords: institutional, model, market, financial services, development